

Sygn. akt III AUa 385/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 czerwca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Elżbieta Czaja (spr.)
Sędziowie:	SA Marcjanna Górską SA Bogdan Świerk
Protokolant: sekr. sądowy Bożena Karczmarz	

po rozpoznaniu w dniu 4 czerwca 2013 r. w Lublinie

sprawy M. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji M. W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Radomiu

z dnia 5 marca 2013 r. sygn. akt VI U 1054/12

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Radomiu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

III AUa 385/13

UZASADNIENIE

Wnioskodawca M. W. odwołał się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. z dnia 4 lipca 2012 roku odmawiającej mu prawa do emerytury. W uzasadnieniu wskazał, iż pracował w warunkach szczególnych od 1986 r. do 31.12.1998 r. w Przedsiębiorstwie (...) S.A. Wskazując na powyższe wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wniósł o oddalenie odwołania. W uzasadnieniu podniesiono, że wnioskodawca udokumentował na dzień 1.01.1999 r. łączny okres ubezpieczenia w wymiarze 25 lat, 4 miesięcy i 10 dni, w tym w warunkach szczególnych 10 lat, 5 miesięcy i 26 dni. Nie zaliczono jako pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) S.A. od 27.01.1986 r. do 28.02.1994 r. na stanowisku wiertacza, od 1.03.1994 r.

do 30.09.1994 r. na stanowisku krajacza na nożycy i od 1.10.1994 r. do 31.12.1998 r. na stanowisku szlifierza z uwagi na braki formalne świadectwa pracy w warunkach szczególnych.

Wyrokiem z dnia 5 marca 2013 roku Sąd Okręgowy w Radomiu oddalił odwołanie.

Podstawą wyroku były następujące ustalenia :

Wnioskodawca M. W., urodzony (...), wniósł w dniu 29 czerwca 2012 roku o przyznanie mu prawa do emerytury. Wnioskodawca nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, nie pozostaje w zatrudnieniu.

Decyzją z dnia 7 lipca 2012 r. organ rentowy odmówił przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury z uwagi na niewykazanie na dzień 1 stycznia 1999 roku 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy uznał za udowodniony łączny okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 25 lat, 4 miesięcy i 10 dni, w tym 10 lat, 5 miesięcy i 26 dni pracy w warunkach szczególnych - od 2.10.1970 r. do 25.04.1972 r. i od 11.05.1974 r. do 10.04.1983 r. w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w S. . Jako pracy w warunkach szczególnych nie uwzględniono zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) S.A. od 27.01.1986 r. do 28.02.1994 r. na stanowisku wiertacza, od 1.03.1994 r. do 30.09.1994 r. na stanowisku krajacza na nożycy i od 1.10.1994 r. do 31.12.1998 r. na stanowisku szlifierza.

M. W. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) S.A. od 27.01.1986 r. do 20.12.1999 r. Do 28.02.1994 r. pracował na stanowisku wiertacza w wydziale montowni. Obsługiwał wiertarkę promieniową, za pomocą której wycinał i wiercił otwory w metalowych podzespołach do wozów opancerzonych w wymiarze 8 godzin dziennie. Od 10.03.1994 r. do 30.09.1994 r. wnioskodawca pracował na stanowisku krajacza na nożycy. Praca ta polegała na cięciu za pomocą gilotyny metalowych blach na wymiar. Czynności te wnioskodawca wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy. Od 1.10.1994 r. do końca zatrudnienia M. W. pracował na stanowisku szlifierza. Obsługiwał szlifierki pneumatyczne ręczne. Szlifował na wymiar blachy pancerne w wymiarze 8 godzin dziennie.

W myśl art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 Nr 153, poz. 1227 j.t.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999r.) osiągnęli:

1. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn oraz
2. okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Ponadto emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2 art. 184 ustawy).

Zgodnie z art. 32 ust.1 i 2 ustawy ubezpieczonym urodzonym przed 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2 i 3, zatrudnionym w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. W myśl ust. 2 powołanego artykułu, dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne i otoczenia.

Wnioskodawca osiągnął wiek emerytalny 60 lat i udowodnił wymagany 25 letni okres zatrudnienia, nie przystąpił do funduszu emerytalnego i nie pozostaje w zatrudnieniu. Sprawą sporną pozostawało ustalenie, czy wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A w wymiarze co najmniej 15 lat i czy staż ten osiągnął przed dniem 1 stycznia 1999 roku.

(...) S.A. wydał wnioskodawcy świadectwo wykonywania prac w warunkach szczególnych na stanowisku wiertacza i krajacza na nożycy od 27.10.1986 r. do 30.09.1994 r., kwalifikując te prace jako wykonywane w warunkach szczególnych określonych w wykazie A, dziale XIV, poz. 25 rozporządzenia resortowego Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30.03.1985 r. W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze pracom tym odpowiadają prace polegające na bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń oraz prace budowlano-montażowe i budowlano-remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Jak jednak wynika z zeznań wnioskodawcy nigdy takich prac nie wykonywał. M. W. zeznał, że nie pracował w brygadzie utrzymania ruchu a jego praca nie polegała na naprawie urządzeń na wydziałach produkcyjnych. Wnioskodawca pracował w wydziale montowni, gdzie jako wiertacz obsługiwał wiertarkę promieniową, wycinał i wiercił otwory w metalowych podzespołach do wozów opancerzonych. Jako krajacz na nożycy obsługiwał gilotyny, ciął metalowe blachy na wymiar co wynika również z zeznań świadków D. M. i S. K.. Takie stanowiska nie zostały wymienione w wykazie A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. Sąd podniósł, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach istotne znaczenie ma rodzaj powierzonej mu pracy - rzeczywiście wykonywanych zadań pracowniczych na danym stanowisku pracy. W związku z tym fakt, że w tej samej hali produkcyjnej znajdowały się stanowiska pracy spawaczy i hartowników nie ma wpływu na ustalenie warunków szczególnych pracy na stanowiskach zajmowanych przez wnioskodawcę. Skarżący nie wykonywał prac hartownika lub spawacza a charakter jego pracy nie został uwzględniony w wyżej wymienionym rozporządzeniu. Mając na uwadze powyższe ustalenia Sąd nie uwzględnił okresu pracy wnioskodawcy na stanowisku wiertacza i krajacza na nożycy od 27.10.1986 r. do 30.09.1994 r. do okresów prac wykonywanych w warunkach szczególnych.

Odmienne potraktował Sąd okres pracy skarżącego w tym przedsiębiorstwie na stanowisku szlifierza od 1.10.1994 r. do 31.12.1998 r. Takie stanowisko zostało wskazane w świadectwie pracy w warunkach szczególnych. Ze zgodnych zeznań wnioskodawcy i świadków D. M. i S. K. wynika, że skarżący obsługiwał szlifierkę pneumatyczną. Szlifował detale do produkcji wozów pancernych w wymiarze 8 godzin dziennie w systemie III zmianowym.

W świetle zgodnych zeznań wnioskodawcy i świadków Sąd ustalił, że M. W. od 1.10.1994 r. do 31.12.1998 r. tj. 4 lata i 3 miesiące na stanowisku szlifierza stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace określone w wykazie A, dziale III, poz. 78 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jako szlifowanie lub ostrzenie wyrobów i narzędzi metalowych oraz polerowanie mechaniczne.

Łączny udowodniony okres pracy w warunkach szczególnych wynosi 14 lat, 8 miesięcy i 26 dni. W związku z powyższym wnioskodawca nie legitymuje się wymaganym co najmniej 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych, a co za tym idzie nie spełnił przesłanek z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 198 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych warunkujących przyznanie prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ §1 k.p.c. oddalił odwołanie.

Apelację od powyższego wyroku wniósł wnioskodawca zaskarżając wyrok w całości .

Wyrokowi zarzucił:

- naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 184 ust 1, art. 32, 33, 39,40 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS w związku z regulacjami prawnymi zawartymi w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze i zarządzeniu Ministra Hutnictwa i Przemysłu maszynowego z 30 marca 1985 roku , poprzez oddalenia odwołania od decyzji ZUS w sprawie odmowy prawa do emerytury

- naruszenie przepisów postępowania w szczególności art. 233 KPC poprzez nieuzasadnione przyjęcie na podstawie zgromadzonych dowodów, że wnioskodawca nie pracował w warunkach szczególnych na stanowiskach krajacza na nożycy i wiertacza w okresie od 27. 10. 1986 do 30 września 1994 co spowodowało, że wnioskodawca nie spełnia przesłanki 15 lat pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze,

Apelujący wniósł o dopuszczenie dodatkowych dowodów w sprawie w postaci angaży na okoliczność, że praca na stanowiskach krajacza nożycy i wiertacza jest pracą w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze

Podnosząc powyższe wniósł w zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie prawa do emerytury przy uwzględnieniu pracy wnioskodawcy na stanowiskach krajacza nożycy i wiertacza na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów wykaz A dział III poz. 14. I i zarządzenia Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego wykaz A poz. 14 pkt 3 – krajacz w okresie od 1. 03. 1994 do 31. 08. 1994 roku, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy o ile wnosi o uchylenie zaskarżonego wyroku jest zasadna.

Istotą sprawy było ustalenie, czy wnioskodawca, który spełnił przesłanki odnoszące się do ogólnego stażu ubezpieczenia wymaganego przepisem art.184 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U., Nr 153 z 2009 roku poz.1227) oraz nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, udowodnił wymagany przez przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnych charakterze 15 letni okres pracy w warunkach szczególnych.

Sąd Apelacyjny stwierdza, że przeprowadzone postępowanie dowodowe, zwłaszcza w zakresie pracy wnioskodawcy na stanowisku krajacza na nożycy w okresie od 1. 03. 1994 do 31. 08. 1994 roku, jest wadliwe i niepełne. Sąd I instancji co prawda zarządził ustalenie miejsca przechowywania dokumentacji pracowniczej wnioskodawcy z okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w O., jednakże dokumentacja taka nie została dołączona. Część dokumentów z akt osobowych wnioskodawcy przedstawionych wraz a apelacją została uzyskana z (...) (k. 27 – 30). W świetle przyjęcia przez sąd I instancji udowodnionego okresu pracy wnioskodawcy w wymiarze 14 lat, 8 miesięcy i 26 dni dokładne ustalenie charakteru pracy wnioskodawcy na stanowisku krajacza na nożycy w okresie od 1. 03. 1994 do 31. 08. 1994 roku, miało istotne znaczenie. Sąd pierwszej instancji winien był, ustalić, w jakie dokładnie czynności wnioskodawca wykonywał i na czym polegała istota obsługi gilotyny, jaki był charakter tej pracy. Zeznania przesłuchanych osób są lakoniczne, chaotyczne i na ich podstawie nie można jednoznacznie stwierdzić, czy w tym spornym okresie czasu pracę wnioskodawcy można zakwalifikować jako pracę w warunkach szczególnych.

Niezależnie od powyższego Sąd Apelacyjny zauważa, że wnioskodawca do akt przedłożył świadectwo pracy wystawione przez Przedsiębiorstwo Budownictwa (...) w S. obejmujące okres zatrudnienia od 2 października 1990 do 31 maja 1984 roku, wskazujące na pracę w szczególnych warunkach w okresie 2.10.1970 r. do 25.04.1972 r. i od 11.05.1974 r. do 10.04.1983 r. - prace na statkach żeglugi śródlądowej - pracownik zaliczony do personelu pływającego. Jest to okres 10 lat, 5 miesięcy i 26 dni niezakwestionowany przez organ rentowy (k.13 akt ZUS,)

Ze świadectwa pracy wynika też, że w/w odbywał służbę wojskową w okresie od 26. 04. 1972 do 10. 04. 1974 roku .

Kwestia zaliczania okresów odbywania zasadniczej służby wojskowej była przedmiotem rozstrzygnięć Sądu Najwyższego. Sąd ten w wyroku z dnia 9 marca 2010 r., I UK 333/09, analizował uprawnienie żołnierza powracającego do tego samego pracodawcy. Stwierdził tak jak uprzednio w wyroku z dnia 6 kwietnia 2006 r., III UK 5/06, że żołnierzowi zatrudnionemu przed powołaniem do czynnej służby wojskowej w warunkach szczególnych (I kategorii zatrudnienia), który po zakończeniu tej służby podjął zatrudnienie w tych samych warunkach, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem przed

powołaniem do służby wojskowej i w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie.

Zgodnie bowiem z art. 108 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 44, poz. 220) czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął - w określonym ustawowo terminie - zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby. Przepisy wykonawcze do tej ustawy zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz. U. Nr 44, poz. 318) określały w § 2 ust. 1 obowiązek zakładu pracy, który zatrudniał żołnierza w dniu powołania do służby wojskowej, do niezwłocznie zatrudnienia go na stanowisku poprzednio zajmowanym lub równorzędnym pod względem rodzaju pracy oraz zaszeregowania osobistego, jeżeli w ciągu 30 dni od dnia zwolnienia z tej służby żołnierz zgłosi powrót do zakładu pracy. W myśl § 5 ust. 1 rozporządzenia żołnierzowi, który podjął zatrudnienie na tych zasadach, wlicza się czas odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął zatrudnienie, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem w tym zakładzie oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie.

Skoro więc wnioskodawca pracował w warunkach szczególnych przed powołaniem do służby wojskowej, jeżeli po zakończeniu służby wojskowej w terminie 30 zgłosił swój powrót na poprzednie stanowisko pracy i został ponownie na nim zatrudniony, to okres odbywanej służby wojskowej podlegałby zaliczeniu do okresu wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

W zaskarżonej decyzji organ rentowy nie uwzględnił okresu od 11 kwietnia 1974 do 10 maja 1974 roku z powodu przerwy w zatrudnieniu, po odbyciu służby wojskowej. Przypomnieć należy, że z wydanego świadectwa pracy wynika, że pracę w warunkach szczególnych wnioskodawca kontynuował od dnia 11.05.1974 r. Jednakże ciągłość zatrudnienia wskazana w świadectwie pracy wystawionym przez tego pracodawcę, w powiązaniu z charakterem pracy wnioskodawcy (personel pływający na statkach żeglugi śródlądowej) obliguje do konieczności dokonania ustaleń, czy wnioskodawca przed upływem 30 dni od zwolnienia ze służby wojskowej zgłosił powrót do zakładu pracy, w którym był zatrudniony przed odbyciem służby wojskowej.

Okoliczność ta może mieć również decydujący wpływ na dokonanie oceny spełnienia przez wnioskodawcę przesłanki 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy z zachowaniem inicjatywy dowodowej stron i przy uwzględnieniu przedstawionej powyżej motywacji winien uzupełnić postępowanie dowodowe na okoliczność czy wnioskodawca spełnia wszystkie przesłanki do uzyskania emerytury w obniżonym wieku.

Dopiero po przeprowadzeniu postępowania dowodowego Sąd Okręgowy dokona analizy dowodów i wyda rozstrzygnięcie co do istoty sprawy.

Z tych względów i na mocy art.386 § 4 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji,